

Jan W. Klijn

*Moord in de
Alblasserwaard*

CITER REEKS

Voorwoord

Het in dit boek vertelde verhaal is waargebeurd. Om tot een lezenswaardig geheel te komen, zijn er in overleg met de weduwe van Arie Blokland toch bepaalde gedeelten in het boek toegevoegd die aan de fantasie van ondergetekende moeten worden toegeschreven. Uiteraard is niet over iedere zijstap overleg geweest. Dat was ook niet nodig. De bedoeling van dit boek was de wrede gebeurtenis aan de vergetelheid te ontrukken.

Voorbeelden van zulke fictieve personen zijn onder anderen rechercheur Oskam, de directeur van Koudijs, blonde Nellie en nog enkele figuren. Deze personen hebben dus in werkelijkheid geen rol gespeeld in deze verschrikkelijke gebeurtenis.

Ook feiten en plaatsen zullen niet allemaal kloppen. Dat heeft alles te maken met het leesbaar houden van het verhaal en ook met het feit dat het voorval alweer zo'n kleine dertig jaar geleden heeft plaatsgevonden en zelfs nauw betrokken getuigen soms niet meer precies weten hoe het exact is geweest. Ook de krantenknipsels gaven daar inder tijd geen eensluidende versies over. Op voorhand bied ik daarom excuses aan voor eventuele fouten.

Tot slot de moordenaar. Ook hem heb ik, evenals zijn familie, een nieuwe naam gegeven. Ik heb hem een ander postuur gegeven dan hij bezat en bezit. Toen dit boek werd geschreven, leefde hij namelijk als vrij man ergens in een stad in het zuiden van het land, en pas na maandenlang speuren kwam ik met behulp van de familie Blokland achter zijn adres en telefoonnummer.

Op de avond van 27 augustus 1993 kreeg ik hem aan de lijn. Ik was toch wel een beetje nerveus.

Ik had zo lang gespeurd, was zo met deze figuur bezig geweest, en toen had ik hem aan de telefoon met de bedoeling te proberen een afspraak met hem te maken om de materie door te spreken en zodoende de gang van zaken zo zuiver mogelijk weer te geven. Daar was echter geen sprake van: 'Mijn leven is voorbij. Ik heb lang genoeg gezeten. Ik wil er niks mee te maken hebben. Ik heb het niet gedaan.'

Verder kwam hij niet, dus daar moest ik het mee doen.

'Maar, meneer X, wat schaadt het u? Ik wil u alleen maar spreken om uit te vinden of er mogelijk nog nieuwe gezichtspunten te ontdekken zijn. Daar kunt u toch wel aan meewerken?'

Het lukte me niet. Merkwaardigerwijs brak hij mij ook niet af, maar bleef hij luisteren naar wat ik te zeggen had. Zo nu en dan liet hij een schamper lachje horen en zijn stem klonk allesbehalve zwak. Integendeel. Als ik daarop af zou moeten gaan, stond daar aan de andere kant van de lijn een nog steeds sterke man wiens leven absoluut nog niet voorbij was.

'Goed, meneer X,' besloot ik, 'ik zal dan af moeten gaan op wat er in de kranten over u is geschreven. Een andere keus heb ik in dit geval niet.'

Zo eindigde ons gesprek. Mijn hart bonkte in mijn keel en ik veegde het overvloedige zweet van mijn voorhoofd, terwijl ik de inhoud van het gesprek de revue liet passeren.

Als hij had ingestemd met een mondeling gesprek, had dat per definitie niet hoeven te betekenen dat het boek en de inhoud er anders zouden hebben uitgezien. Vanwege de gevoeligheid van de materie moest ik echter de nodige voorzichtigheid in acht nemen om later de uitgever en

mezelf niet in de problemen te brengen. Datzelfde gold voor het beschrijven van bepaalde gebeurtenissen in het boek.

mei 1994
Jan W. Klijn

1

Het bruidspaar ziet er gelukkig uit. Hij is lang en slank en heeft een zwarte krullenkop. De vierkante kin verraadt wilskracht, zijn blik uit de donkerblauwe ogen is open. Het vriendelijke gezicht lacht makkelijk.

Zij, bijna een kop kleiner, heeft halflang, blond haar. Ze straalt iets uit wat zich niet snel thuis laat brengen. Is het verdriet? Pijn? Afgunst? Haat? Nu kijkt ze echter met regelmaat trots en liefdevol op naar haar echtgenoot. Ja, want hij is nu haar wettige man. Zojuist heeft de droge ambtenaar van de burgerlijke stand hen gefeliciteerd, en dan komen ook de familieleden, vrienden en bekenden. Het is een drukte van belang in het kleine maar fraaie gemeentehuis in Giessendam. Haast maakt men niet.

Buiten wachten de trouwkoetsen. De paarden schrapen met hun hoeven de sneeuwlaag weg. Kleumend klappen de koetsiers hun armen tegen de schouders, want het is ijskoud op deze zeventiende januari van het jaar 1945.

Het Duitse leger loopt op zijn laatste benen, maar in de Alblasserwaard is daar nog weinig van te merken. De Duitsers zijn hier nog heer en meester. Nog steeds mag men 's avonds na zevenen niet meer op straat zijn, en om de Engelse en Amerikaanse vliegtuigen niet op het spoor te zetten, geldt er een totale verduistering.

Van een echte bruiloft die doorgaat tot in de nacht kan dan ook geen sprake zijn, maar de vijftwintigjarige Arie Blokland zou Arie niet zijn als hij aan deze geweldige dag geen extra glans had weten te geven. Links en rechts heeft hij lekkernijen opgescharreld: brood, vleeswaren, koffie, thee, bier, wijn, soorten kaas, eieren en zelfs een paar zakken pinda's om te doppen. Al dit voedsel staat uitgestald op

lange houten tafels waar klapstoelen omheen staan. Kostuums zijn er in de herenmodezaak van Beuzekom in de Peulenstraat in dit laatste oorlogsjaar bijna niet meer, dus is er in de grote winkel ruimte genoeg voor het pasgehuwde paar en de bruiloftsgasten.

Het is vanaf het gemeentehuis een korte, koude rit in de krakende koetsen. Luid schallen de aanmoedigingen van de koetsiers door de vrieskou om hun paarden aan te sporen als ze de Dam op moeten, waar vastgereden sneeuw de helling spiegelglad maakt. De stiften* doen echter goed hun werk en moeiteloos nemen de driftig stappende paarden de hindernis, terwijl ze de verende koetsjes makkelijk achter zich aan trekken. Ze ruiken de stal. Als ze hun vracht hebben gelost, mogen ze daarnaartoe. In Buitendams, achter aan de Langesteeg, bij Nomen, is hun thuis.

Als ze de taak hebben volbracht, draven ze snel naar de beschutte warmte van de stallen. Ook de kleumende koetsiers zijn blij dat het erop zit.

Als de vierentwintigjarige bruid, Willie van Mill, nu dus mevrouw Blokland, de winkel binnenstapt aan de arm van Arie en al dat eten ziet, blijft ze perplex staan. Vol verbazing slaat ze een hand voor haar mond, maar ze worden vooruit gedrongen, want iedereen wil de warmte in.

Alle monden vallen open van verbazing. Kijk nou eens! Zoveel heerlijk voedsel en dat in deze tijd!

Willie kan zich niet inhouden: ‘Arie, waar haal je dat allemaal vandaan? Ongelooflijk, wat een lekkers, wat een eten!’

* Losse pennen die in een hoefijzer worden geschroefd om een paard bij gladheid niet uit te laten glijden.

Met een hoogrode bloes op haar wangen kijkt ze hem aan, maar er klinkt ook bezorgdheid door in haar stem.

Arie lacht uitbundig. Hij trekt haar strak tegen zich aan en zegt: 'Maak je maar geen zorgen, hoor, vrouwtje van me. Smul ook maar, er kunnen best een paar kilootjes bij.'

'Vind je me te mager?' fluistert ze.

Ze ziet hem alleen. Haar grijsgroene ogen staan ernstig. Opnieuw lacht haar kersverse echtgenoot uitbundig. Hij kent haar altijd aanwezige angst dat ze iets niet goed genoeg doet. Voor zichzelf ziet ze al snel grenzen aan haar kunnen. Door die eigenschap voert ze de meeste zaken beter en secuurder uit dan anderen.

'Jij te mager? Dan zullen we daar eens snel aan gaan werken. Begin maar met veel te eten. Je ziet het, er staat voldoende. En eh... geen muizenissen in je lieve hoofdje halen. Voor mij ben je niks te mager. Ben ik soms te lang voor jou?'

Zijn luchtige toon laat haar glimlachen en ze doet er verder het zwijgen toe.

De rijkgepulde tafels hebben klaarblijkelijk trek opgewekt, want daar klinkt de zware bas van Aries vader, een reus van een man, weduwnaar en een echte Alblasserwaardse boer: 'Even stilte, mensen.'

Zonder af te wachten vouwt hij zijn reusachtige handen en sluit de ogen. Zijn grote, blozende hoofd is licht voorovergebogen en toont grijszwarte krulletjes. Het is onmiddellijk stil en het merendeel van de aanwezigen vouwt ook de handen en sluit de ogen.

Willie kijkt de tafels langs en ziet haar vader zitten met zijn tweede vrouw die uit Giessenburg komt.

Ze was drie toen haar eigen moeder stierf. Doordat ze de jongste was, werd ze door haar vader, drie broers en drie zussen opgevoed. Ze ging met hen zwemmen in en schaat-

sen op het Kanaal van Steenenhoek, vlak bij het Linge-gemaal waarop haar vader machinist was. Haar broers en zussen bedoelden het niet verkeerd, maar ze had te véél vaders en moeders. Een voor een vlogen ze uit en zij bleef alleen over.

Toen ze zestien was, hertrouwde vader. Waarschijnlijk, ach nee, dat was wel zeker, met de beste bedoelingen. Maar wat pakte dat anders uit. Haar stiefmoeder bleek een bazig, onmogelijk vrouwmens te zijn, te oud om kinderen te krijgen en nooit gehuwd geweest. Was ze jaloers omdat zij vaders oogappel was? Hoe het ook zij, haar stiefmoeder sloeg en vernederde haar waar en wanneer ze maar kon. Misschien had ze eerder met vader moeten praten? Merkte hij het niet op? Waarschijnlijk niet, maar ze vertikte het zich tegenover hem te beklagen. Totdat ze haar stiefmoeder erop betrapte geld te ontvreemden. Nu meende ze een goede aanleiding te hebben haar vader in te lichten.

Dat verliep echter ook anders dan ze verwachtte: nog juist kon ze wegduiken, anders had ze een gevoelige tik tegen haar hoofd gekregen. Toen wist ze het helemaal niet meer. Om hém te sparen had ze zo lang haar mond gehouden. Toch moet hij tegen zijn tweede vrouw hebben gezegd dat ze haar van diefstal had beschuldigd, want sinds die tijd had ze helemaal geen leven meer. Vooral geestelijk werd ze de grond in geboord. Haar opgewektheid verdween, lachen deed ze nog zelden en ze vermagerde sterk.

Haar broers en zussen zochten de oorzaak daarvan in eerste instantie in het volwassen worden, totdat ze op bezoek was bij haar zus Jo die was getrouwd met Willem Dekker, een grote, open en eerlijke kerel. Ze hadden een zaak naast de winkel van Beuzekom en verkochten overhemden en aanverwante producten.

Jo zag blauwe plekken op Willies armen en benen.

Indringend vroeg ze haar hoe ze daaraan kwam. Eerst probeerde Willie nog een ontwijkend antwoord te geven, maar ten slotte kon ze de waarheid niet langer verzwijgen. Toonloos deed ze haar verhaal. Tranen had ze niet. Verstomd keek Jo haar aan. Op dat moment kwam Willem binnen. Zijn vrouw vertelde hem bewogen in korte bewoordingen wat er aan de hand was.

Als een schuw vogeltje zat zijn schoonzusje ineengedoken op een stoel en hoorde het aan. Haar smalle gezichtje zag bleek, de magere handen lagen ineem geklemd. De anders zo kalme Willem ontstak in woede.

‘Jullie blijven hier,’ briede hij hun toe, ‘ik ga nu naar jullie vader en zal hem vertellen wat ik ervan vind. Waar hangen en liggen je kleren, Wil? Die breng ik gelijk mee. Je gaat niet meer terug. Jo, maak maar een kamer voor haar klaar. Wat denken ze wel? Is dat Giessenburgse mens nou helemaal dol?’ Met een vaart stoof hij weg, terwijl hij de deur met een klap achter zich dichtgooide.

In spanning wachtten de beide zussen af, want hun vader liet zich niet zomaar iets gezeggen. Tegen een gedreven, hoogst verontwaardigde schoonzoon kon hij echter niet op, temeer omdat die hem niets anders dan de waarheid vertelde. Naast streng was vader ook wel eerlijk, en dus kon hij moeilijk ontkennen wat Willem vertelde.

Zo trok Willie totaal onverwacht op ruim negentienjarige leeftijd in bij de familie Dekker. Daar kwam ze zoetjesaan weer tot zichzelf en kreeg ze langzaamaan weer zin in het leven, hoewel de afschuwelijke ervaringen met haar stiefmoeder nooit meer uitgewist konden worden en ze er nog steeds met regelmaat van droomde.

Nu, bijna vier jaar later, is ze getrouwd met de man van haar dromen. Een stille ontroering laat haar even rillen.

‘Hé, word eens wakker, lief van me,’ hoort ze in haar oor fluisteren. ‘Nu niet aan het verleden denken, maar aan de toekomst,’ voegt Arie eraan toe.

Hij weet van haar ervaringen met de tweede vrouw van haar vader, die overigens doodgemoedereerd bij de blijde gebeurtenis aanwezig is en erbij zit alsof alles altijd pais en vree tussen hen beiden is geweest. Natuurlijk vindt hij het ook vervelend, maar dat is voorbij. Wraakgevoelens heeft hij niet zo snel. Een klap op de schouder, vergezeld door een luchtige opmerking en naar de toekomst kijken, dat is meer zijn stijl.

‘Sorry, Arie, ik dacht inderdaad aan het verleden. Neem me niet kwalijk, ik zal dat vandaag verder proberen te vermijden. Goed?’

Haar stem klinkt een beetje bibberig en schuld bewust. Ze vindt het vervelend dat hij haar nu juist vandaag daarop betrapt.

‘Dat is dan afgesproken. Hier, neem nog wat van die lekkere, bloemige aardappeltjes. Straks zijn ze op.’

Behulpzaam schept hij voor haar op. Ze eet voor hém, want honger heeft ze niet. De spanningen die deze toch mooie dag bij haar opwekken, hebben de eetlust weggenomen.

Er wordt volop geklonken op het bruidspaar. Kwinkslagen vliegen over de tafels heen en weer. Er heerst een vrolijke, opgewekte stemming. Het is een gezellig samenzijn. Tevreden ziet en hoort Arie het aan. Voor ieder heeft hij wel een woord, en regelmatig klinkt zijn opgewekte kout boven alles uit.

Plotseling klinkt er een luid gebons, en meteen is het doodstil in de feestruimte. De oorlogsjaren hebben hun sporen nagelaten.

Een Duitse soldaat die loopt te patrouilleren, wil er het

zijne van hebben. Hij klopt driftig op het raam van de afgesloten deur. Zijn maat loopt stampvoetend heen en weer.

Arie snapt onmiddellijk wat er aan de hand is en dat is een kolfje naar zijn hand. Hij springt overeind en er komt een gespannen lachje op zijn gezicht.

‘Wacht, jongens, die zal ik te woord staan. Rotmof,’ laat hij er zachter op volgen.

Met soepele tred loopt hij naar de deur, draait hem van het slot en laat de soldaat binnen, wiens groene uniform bedekt is met een laagje sneeuw. Hij sluit snel de deur weer om de felle kou geen kans te geven, maar bereikt daarmee ook dat de andere soldaat buiten moet blijven.

‘Heil,’ schreeuwt Arie en hij slaat zijn lange, gespierde arm vlak langs de helm van de nog jonge Duitser.

‘Heil Hitler,’ brult die terug, terwijl hij zijn hakken tegen elkaar slaat.

Arie houdt zijn arm echter gestrekt. De soldaat staat nu als een standbeeld met beide armen strak langs zijn lijf. Zo staan ze zeker anderhalve minuut. Het is geen gezicht. Oude Klaas hikt van de lach. Hij is niet in het minst bang voor de moffen. Dan schatert ook Arie het uit.

Dat ontnecht de soldaat. Hij ontspant uit zijn stramme houding en vraagt kribbig: ‘*Was ist los hier?*’

‘Wat er aan de hand is, knul? Dat zal Arie jou eens gauw vertellen. Kom maar eens mee. Staan, Willie,’ commandeert hij. Hij leidt de Duitser tot vlak voor zijn bruid en zegt: ‘*Meine Frau. Ich bin verheiratet. Vantag. Verstehen Sie?*’ haspelt hij. ‘*Vantag Fest. Essen. Gut. Essen. Meine Frau. Verstehen?*’

Arie wijst op Willie. De ogen van de Duitser vliegen de tafels langs. Hij ziet allemaal afwachtende, glunderende blikken. Hij kijkt de bruid aan en warempel, dan feliciteert

hij het kersverse echtpaar. Behulpzaam begeleidt Arie hem terug naar de deur. Opnieuw ‘Heil Hitler,’ en buiten is hij, weer vereend met zijn blauwbekkende maat.

‘Ja, tot ziens,’ mompelt de bruidegom, ‘maar wél in Duitsland. Hier zijn we jullie spuugzat.’

Gnuivend wordt er nagepraat over het intermezzo. De overwegende tendens die wordt gehoord, is dat toch niet alle Duitsers ‘rot’ zijn.

‘Dat kan wel,’ relativeert oude Klaas de opmerkingen, ‘maar in 1940 hadden ze meer praatjes. Nu ze gaan verliezen, kiezen ze eieren voor hun geld en bakken ze zoete broodjes.’

Om halfzeven stapt iedereen op om nog net voor spertijd thuis te zijn. Met een volle maag spoeden de gasten zich in het stikdonker naar huis. Ook de gure kou maant tot de grootst mogelijke haast.

Het bruidspaar is met een paar stappen thuis. Hun woning is namelijk schuin tegenover de winkels van Dekker en Beuzekom. Een Duitsgezinde winkelier is op Dolle Dinsdag weggevlucht en sinds die tijd staat het huis leeg. Daar trekken ze in. Hun eerste nestje, een lot uit de loterij in deze tijd waarin er door de verwoestende oorlog een schrijnend tekort aan woningen is. Trots draagt Arie zijn bruid over de drempel. Het is voor Willie alsof ze droomt.

Is dit mooie nu echt voor mij? Zijn de ellendige jaren nu voorgoed voorbij? Is de tijd van geluk nu dan toch echt aangebroken? Heeft God medelijden met me? zo vraagt ze zich woordeloos af.

Het verleden heeft haar meedogenloos geslagen en verwond. De opgedane nare ervaringen omknellen haar nog steeds. Argwanend bekijkt ze het geluk en ze blijft haar reserves houden.

Arie ondergaat het allemaal veel ongedwongener. Hij is meer een man die in de toekomst leeft. Het verleden is voorbij en belangrijk is nu wat gaat komen. Deze wondermooie dag is er slechts één. Zo zullen er nog vele volgen. Als het aan hem ligt, geen trouwerijen meer, één keer moet voldoende zijn. De dagen moeten gevuld zijn met andere prettige en aangename zaken. Het leven is er toch vol van? Daar moeten ze nu samen van genieten. Dat maakt het nog mooier.

Tot Willies verrassing brandt er een open haardvuur. Oranje tongen likken de dikke houtblokken. Het vuur geeft voldoende schijnsel. Ervoor zittend, zomaar op de grond die met zeil is bedekt, zich koesterend in de weldadige warmte, ondergaan ze intens hun geluk. Stil van geluk leunt Wil tegen Arie aan, die ook ontroering voelt op dit mooie ogenblik van samenzijn.

Reusachtige schaduwen bewegen geheimzinnig op de achterwand. In de schoorsteen fluit de wind. Tevreden knetteren de vlammen.

Twee mensenkinderen zijn gelukkig, ze staan aan het prille begin van een nieuw leven.

Als een razende roeland rijdt Arie naar huis. Met zijn forse neus haast op het stuur laat hij de fiets voortvliegen. Het is al de tweede keer deze dag dat hij vanaf de boerderij van zijn vader naar huis gaat. Oude Klaas laat het oogluikend toe. Feitelijk houdt hij niet van die gekheid, want overdag moet er worden gewerkt, klaar uit! Maar hij voelt aan dat Arie zich nu niet laat tegenhouden. Bovendien is het winter, dus veel werk is er niet op de boerderij.

Nou, dat schat oude Klaas inderdaad goed in, Arie laat zich niet tegenhouden. Het draait immers om zijn geliefde vrouw Willie en dan heeft hij geen aansporing nodig. Zeker nu niet. Zelf vader worden is al niet niks, maar dat het zo lang op zich laat wachten is nog zenuwslopend. Volgens de dokters zou de blijde gebeurtenis half december plaats moeten vinden, maar het is inmiddels al half januari. Willie is niet te genaken. Ze doet zelfs de dwaze uitspraak dat het wel niet zal komen. Als boer weet Arie dat de natuur haar tijd kent. Je moet weleens geduld hebben, maar komen doet het. Hij voelt nu echter deksels goed aan dat je eigen vrouw toch wat anders is dan een koe of een varken. Deksel, of dat een groot verschil is! Het is 17 januari 1947.

Precies twee jaar geleden zijn ze getrouwd. Dat zal toch wat zijn als juist op deze dag de nieuwe wereldburger wordt geboren!

Sinds anderhalf jaar wonen ze langs de parallelweg vlak bij de spoorwegovergang naar het oude station in een mooi, vrij nieuw huis. Via een smal bruggetje dat over de wetering ligt, kom je er. Vanaf de boerderij vóór in Binnendams is het nauwelijks anderhalve kilometer. Zo nu

en dan sjokt er een locomotief voorbij, zwarte rookwolken uitstotend. Het gesis van warm water, koelwater dat op de glimmende rails druipt, klinkt. Willoos worden hoge en lage wagons meegevoerd.

Arie gooit zijn fiets tegen de zijkant van het huis en loopt op een drafje naar de deur.

‘Kalm, Arie,’ maant hij zichzelf, ‘anders wordt ze nog onrustiger en zenuwachtiger dan ze al is.’

Hij treft haar aan in de keuken.

‘Ben je er alwéér? Wat kom je doen?’

Haar lage stem klinkt kribbig en kortaf. Even kijkt ze op en roert dan verder in de pan met pap.

‘Ik? Ik kom bij jou kijken,’ doet Arie opgewekt.

Hij staat achter haar, slaat zijn lange armen behoedzaam om haar heen en drukt een kus op de zijkant van haar blondgelokte hoofd.

‘Voorzichtig, joh, je ziet toch dat ik bezig ben?’

‘Ja, dat zie ik, maar hoe gaat het? Daar ben ik nieuwsgierig naar. Die pap kan me niet zoveel schelen.’

‘Best. Een zere rug en een zere buik, meer niet. Dus het gaat best,’ komt het er sarcastisch en bitter uit.

Ze is dik en beweegt zich moeilijk. Arie weet dat het ten diepste voor hem is dat ze haar wanstaltige figuur verafschuwt. Heimelijk vindt hij dat niet erg. Het streelt zijn mannelijke gevoelens, al zal hij dat nooit toegeven.

‘Heb je een glas warme melk voor me, Willie?’

Hij gaat expres in de kamer zitten. Hij observeert haar nauwkeurig en ziet haar gezicht vertrekken, als ze met het glas melk in de hand op hem toeloopt. ‘Zouden het weeën zijn?’ vraagt hij zich hardop af.

Het is drie uur in de middag. Aandringen op verdere uitleg heeft geen zin, zo weet hij uit ervaring. Haar antwoorden zullen toch ontkennend of ontwijkend zijn. Toch

waagt hij nog een poging: ‘Wat denk je, vrouwtje? Zal ik de dokter waarschuwen?’

‘Nee,’ zegt ze knorrig, ‘het komt toch niet.’

Ze schommelt terug naar de keuken. Arie doet er verder het zwijgen maar toe. Na een kwartiertje vertrekt hij weer. Zijn bezorgdheid is niet minder geworden. Integendeel.

‘En?’ informeert oude Klaas.

Hij staat in de schemerige stal. Zijn grote hoofd reikt haast tot tegen de met rag bedekte, ronde balken. De stalbezem van wilgentenen is als speelgoed in zijn enorme handen. De pruim waar hij op kauwt, zit dan links en dan rechts achter zijn spaarzame kiezen. Achteloos laat hij met regelmaat een straaltje bruin sap enkele meters verder neerkomen. Vader en zoon zijn bijna even lang, maar de oude man is zwaarder en breder.

‘Nóg niks,’ zucht Arie, ‘om halfzes ga ik naar huis, hoor. Ik heb toch het vermoeden dat het nu niet lang meer zal duren. Het melken kunt u alleen wel afmaken, hè?’

Instemmend knikt de boer. Zo’n opgave is dat niet, want meer dan de helft van de achtentwintig melkkoeien staat droog, bij die koeien zal spoedig het kalfje geboren worden.

‘Och,’ doet de oude luchtig, ‘er is er nog nooit één blijven zitten, moet je maar denken, Arie! Dus het zal best in orde komen.’

De vader in spe gaat niet verder op het onderwerp in.

‘Zal ik maar vast hooi af gaan gooien?’

‘Mij best, hoor, ga je gang maar.’

Lenig klautert Arie het zelfgemaakte houten laddertje op en klauwt zich op de vastgestampte hooimassa. Hij grijpt de hooivork met de gladde steel die in het hooi gestoken staat, wringt bossen hooi los en werpt die door het donkere gat naar beneden. Met genoeg snuift hij de

zuivere hooigeur op. Het is best hooi dit jaar. Tijdens de hooibouw afgelopen zomer was het schitterend, zonnig weer, vandaar de hoge kwaliteit en fijne geur. Dat komt de melkopbrengst ten goede.

Hij hoort het steunen van de koeien als ze overeind komen. Hongerig trekken ze aan hun touwen. Het is halfdonker op de til, waar het in de hoge nok grijs ziet van de spinnenwebben. Geroutineerd werkt Arie door. Hij weet precies hoeveel hooi er door het hooigat naar beneden moet worden gegooid. Ziezo, het is voldoende. Hij plant de hooivork in het hooi en springt pardoes in het hooigat. Het losse hooi dat voor het oog de doorgang versperde, zakt ver ineens onder zijn gewicht. Onder de druk van zijn lichaamsgewicht rolt het om. Behendig en geroutineerd rolt Arie mee en staat dan recht op beide voeten. Hij slaat zich grondig af en verspreidt dan het hooi in de goot voor de koeien.

Ongeduldig wachten de zwartbonten hun beurt af. Als het zover is, begraven ze hun brede, natte neuzen in het verse hooi. Wel een kwartier lang malen hun platte kiezen en tanden het voer. Met hun lange, ruwe tongen proberen ze nog wat bij hun buren weg te kapen, maar nijdig worden ze weggestoten. Dan is het hooi verdwenen.

Arie veegt de goot uit. Het achtergebleven hooizaad belandt onder de koeien. Dan pompt hij de vierkante, gemetselde stenen voorraadbak die aan het begin van de stal staat, vol met ijskoud welwater. De zwenkel maakt een piepend geluid. Als de bak vol is tot de rand haalt hij de houten stop uit het ronde gat dat onderaan zit, en dan stroomt het heldere water in de goot. Alle koeien lessen hun dorst. Soms heffen ze even hun koppen op. Dan rolt er een regen van druppels in en naast de goot. Even later klinkt hun gelebber opnieuw, totdat de goot leeg is.

Arie heeft drie koeien uitgemolken als het net vijf uur is. Oude Klaas heeft ervoor gezorgd dat de twee petroleumlampen hun flakkerend licht verspreiden, één vóór de koeien en één erachter. Ze zijn zo hoog gedraaid dat ze nog net niet walmen. Achter de koeien laat het gele, bewegende licht een witgekalkte wand zien die nu vol donkere plekken zit, veroorzaakt door dunne, opspattende mest. Aan een ijzeren draad zijn de koeienstaarten achterlangs opgebonden, zodat de boer er het minst last van heeft tijdens het melken.

‘Nou, pa, ik ga naar huis, hoor,’ roept Arie.

Vanonder een koe waar de melkstralen in de zinken emmer zingen, komt een instemmend gebrom. Oude Klaas zit gevangen tussen twee warme, bollende koeienlijven. Hij drukt zijn hoofd in de flank van de koe terwijl zijn handen het werk doen. Met een gevlochten strotouw zijn de achterpoten stevig bijeen gesnoerd, zodat de koe niet in de schuin hangende, steeds voller wordende emmer kan stappen die tussen de benen van de boer geklemd staat. Door de kracht van de stralen ligt er een laag schuim op de warme melk.

Arie springt op het zadel van zijn fiets. Een streep lamplicht boort de inktzwarte duisternis in. De lucht zit potdicht.

‘Het kan weleens op sneeuw uit gaan lopen,’ mompelt hij in zichzelf.

Als hij thuiskomt, is het wél raak. Willie loopt moeizaam heen en weer en grijpt zo nu en dan naar haar rug. Haar gezicht zit vol met rode vlekken. Ze kreunt. Arie trekt haar voorzichtig tegen zich aan. Ze laat het zich welgevallen.

‘Ik heb zulke pijnscheuten, Arie,’ klaagt ze.

‘Goed, hou je maar rustig, Wil. Nog even volhouden, meid. Ik ga de dokter waarschuwen.’

Weg is hij. Als een razende rijdt hij naar de Dam, hij smijt zijn fiets in het Jodensteegje tegen de muur en rukt aan de bel. De praktijkingang is in het steegje. Na tien seconden trekt hij opnieuw de bel er haast uit. Haastige stappen klinken in de gang. Met een ruk gaat de deur open. Daar staat de dokter in zijn hemdsmouwen.

‘Nou, nou, wat een herrie. Toch geen ernstig ongeval?’

Hij staat bekend als een serieuze, kundige arts. Hij buigt zich naar voren en neemt de hijgende man voor hem scherp op in het gele licht van de buitenlantaarn.

‘Aha, ik zie het al, Blokland! Is het zover met de vrouw? Ja? Moet ik meteen al komen? Ik neem aan dat een boer dit wel kan beoordelen, niet?’

‘Nou, dokter, het is echt nodig dat u meteen komt, hoor,’ antwoordt Arie gehaast, ‘ze heeft volgens mij volop weeën.’

‘Goed, goed. Ik kom er onmiddellijk aan. Ga maar weer vlug naar je vrouw terug. Waarschuw de zuster ook gelijk even, wil je?’ zegt hij en dan is de deur alweer dicht.

Arie is in nauwelijks twintig minuten uit en thuis. Het is er met Wil niet beter op geworden. De pijscheuten volgen elkaar steeds sneller op. Hij tracht haar op te monterren.

‘Ziezo, Wil, de dokter en de zuster komen eraan, hoor. Het leed is nu gauw geleden. Nog even je kiezen op elkaar.’

Het is of ze hem niet hoort. Als een gekweld dier loopt ze heen en weer. Ze weigert meer blijken van moeite en pijn te geven, want ze is bang dat Arie dan ook van streek zal raken. Toch kan ze niet voorkomen dat ze kreunt als ze wordt besprongen door een woedende wee die haar opgezwollen lichaam teistert.

Dan stapt de dokter binnen. Zijn zelfverzekerde optreden straalt kalmte en rust uit.

‘Zo, mevrouwtje, eindelijk serieus, hè? Je hebt ons wel lang voor de gek gehouden, hoor. Dat pikken we niet meer. Wat jij, Blokland!’

Hij onderzoekt haar.

‘Mm... We hebben nog wel een paar uurtjes de tijd, maar ik zal toch maar blijven, want je weet het maar nooit.’

Op dat moment stapt de zuster binnen. Op haar bruine jas zitten witte stippen die snel in water veranderen. Haar van de kou rode gezicht is nat.

‘Ha, zuster, bent u er ook al? Keurig, keurig. We hebben nog wel even de tijd, maar maakt u alles toch maar vast in orde. Het kan maar klaar zijn, nietwaar?’

Al keuvelend regelt hij alles. Het maakt Arie geruster en hij ondersteunt Wil zoveel hij kan. Hij wijkt niet van haar zijde en staat er dan ook met zijn neus bovenop als om kwart voor twaalf hun zoon wordt geboren. Wil is uitgeput en bezweet. Even zijn ze beiden in tranen.

Zakelijk deelt de dokter hun mee dat het wel een kleintje is. ‘Een pond of vier, schat ik, maar verder ziet hij er goed uit. Extra kruiken zijn nodig!’

Dat zet Arie aan tot actie. Bij de burens haalt hij een paar kruiken. Pas als de baby, opgesloten tussen de twee kruiken, in de wieg ligt die op hun slaapkamer staat, worden ze door de dokter en de zuster gefeliciteerd.

Om halftwee is de rust weergekeerd. Wil, dodelijk vermoeid, sluimert onrustig. Ook Arie kan niet in slaap komen. Wel zes keer sluipt hij zo stil mogelijk naar de wieg om met verwondering naar zijn zoon te staren, en als hij om halfvier naar de boerderij moet, wekt hij eerst de zuster.

Fluisterend maar zeer indringend deelt hij haar mee dat hij vertrekt, en hij vraagt haar toch vooral goed op Wil en de baby te letten. Hoofdschuddend draait ze zich

op haar andere zij als Arie is vertrokken.

Met een glimlach om zijn lippen fietst Arie door de donkere Alblasserwaard. De koude sneeuwvlokken krijgen geen vat op hem. Achteloos negeert hij ze. Er zijn belangrijkere zaken aan de orde. Hij is vader! Vader van een zoon!